

Udeleženke in udeleženec posveta in ekskurzije pred Muzejem norosti v gradu Cmurek (foto: Anja Moric, 5. september 2024).

Nastopu pevskega društva Pavlove hiše je sledilo skupno prepevanje (foto: Anja Moric, 4. september 2024).

»GREMO NA ŠTAJERSKO GLEDAT, KAJ DELAJO ...«: STROKOVNI POSVET SED ETNOLOŠKA DEDIŠČINA V ZAMEJSTVU Z EKSURZIJU

Radgonski kot, 4.–5. september 2024

V Slovenskem etnološkem društvu posebno pozornost namenjamo Slovenkam in Slovencem zunaj meja Republike Slovenije in njihovem zavzetemu delovanju ter ohranjanju, razvijanju in prepletanju elementov kulturnih dediščin iz prvotnih in sedanjih domovin, kar je tudi naloga Delovne skupine za Slovence zunaj meja RS. V času burnih migracijskih tokov in ob mnogih globalnih izzivih sodobne družbe je ohranjanje vezi in medsebojnega sodelovanja še toliko bolj pomembno. Radgonski kot in okolica sta z etnološkega vidika zelo zanimiva zaradi svoje lege na stičišču več jezikov in prizadevanj tamkajšnje slovensko govoreče skupnosti, da v večkulturnem okolju ohrani in prezentira svoje kulturne specifičnosti. V DS SED za Slovence zunaj meja RS se že dve desetletji neprekinjeno trudimo ohranjanje poveza-ve s tem območjem. Prvi znanstveni posvet v Pavlovi hiši v Potrni je potekal leta 2004, rezultat pa je bil istoimenski zbornik referatov *Etnološka dediščina in kulturna podoba Štajerskih Slovencev*, drugi, naslovljen *Slovenci v zamejstvu – refleksija ob tridesetletnici samostojne Slovenije*, pa ob 30. obletnici samostojne slovenske države, leta 2021. Ob 20. obletnici našega prvega srečanja smo 4. in 5. septembra 2024 v Radgonskem kotu ponovno organizirali znanstveni simpozij in ga združili s strokovno ekskurzijo. Pri organizaciji dogodka smo sodelovali DS SED za Slovence zunaj meja RS, Kulturno društvo Člen 7 za avstrijsko Štajersko in Glasbenonarodopisni inštitut ZRC SAZU.

Posvet Etnološka dediščina v zamejstvu je potekal v dvorani Pavlove hiše, nemško *Pavelhaus*, v Potrni (Laafeld, Avstrija). Pavlova hiša, ki jo upravlja Kulturno društvo Člen 7 za avstrijsko Štajersko, od leta 1998 skrbi za slovensko manjšino na avstrijskem Štajerskem, ohranjanje slovenskega jezika in čezmejno kulturno sodelovanje ter povezovanje. Je hkrati kulturni center, muzej in mesto srečevanja tamkajšnje slovenske in širše lokalne skupnosti. Na simpoziju predstavljene teme so se posvečale obmejnemu, zlasti slovensko-avstrijskemu prostoru, in njegovim specifikam. Jelka Pšajd (Pomurski muzej Murska Sobota) je predstavila Gormerkansko knjigo, ki je izšla pri Pavlovi hiši in priča o slovenskih identifikacijah pri kmečkemu prebivalstvu v Potrni sredi 19. stoletja. Stanka Dešnik (Javni zavod Krajinski park Goričko) je na primeru gradu Grad razmišljala o vpetosti kulturne dediščine v Naravni park Goričko. Martina Piko Rustia (Slovenski Narodopisni Inštitut Urban Jarnik) in Susanne Weitlaner (Kulturno društvo Člen 7 za avstrijsko Štajersko) sta predstavili skupna prizadevanja pri dediščinjenju krajevnih imen na Štajerskem in Koroškem. Šege na avstrijskem Koroškem je v smislu rabe manjšinskega jezika predstavila Urša Šivic (Glasbenonarodopisni inštitut ZRC SAZU), prehajanje in poustvarjanje ljudske pesmi v slovensko-italijanskem obmejnem prostoru pa sta bili temi predavanja Marjete Pisk (Glasbenonarodopisni inštitut ZRC SAZU). Zbiranje folklornih pripovedi obmejnega prostora

* Anja Moric, dr. politologije, docentka za etnologijo, ZRC SAZU, Glasbenonarodopisni inštitut; Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo; anja.moric@zrc-sazu.si.

za zbirki Glasovi je predstavila Barbara Ivančič Kutin (Inštitut za slovensko narodopisje ZRC SAZU).

Zaslužnemu kosilu je sledil voden ogled Muzeja v stari orožarni v avstrijski Radgoni (Bad Radkersburg), ki je za svojo izvirno in domiselno predstavitev okoliških krajev leta 2024 prejel nagrado Dežele Štajerske. Ob zaključku prvega dne ekskurzije je udeležencem svoj jubilejni pevski program predstavil pevski zbor, ki že 20 let deluje pod okriljem Pavlove hiše. V sklopu večernega druženja, kjer smo vižam pevskega zbora pritegnili tudi udeleženci posveta, je bil organiziran še ogled Pavlove hiše, ki mu je sledilo druženje ob pijači in jedachi.

Drugi dan ekskurzije smo se peljali na slovensko stran meje, na Trate, kjer smo si ogledali Muzej norosti v gradu

Cmurek. Muzej je primer dobre prakse in kaže, kako lahko s kulturno dediščino na tankočuten način odpiramo razpravo o težavnih temah, kot so duševne bolezni in socialna izključenost. Polni vtisov smo pot nadaljevali v Gradec, kjer nas je po poteh tamkajšnjih Slovencev vodil Simon Ošlak Gerasimov, avtor knjige *Slovenski Gradec*, ki je letos v slovenskem in nemškem jeziku izšla pri Pavlovi hiši. Za sodelovanje smo v SED in Glasbenonarodopisnem inštitutu ZRC SAZU hvaležni predvsem Pavlovi hiši in Susanne Weitlaner, ki nas je prijazno gostila in nam odstrla vpogled v življenje in kulturne dejavnosti Slovencev v Radgonskem kotu z okolico. Gotovo se bomo udeleženci posveta in ekskurzije v te konce z veseljem vračali.

